

Latvijas Mediju ētikas padome

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums Nr. 2/2025

Rīgā, 2025. gada 27. februārī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 12. februāra sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Aleksandrs Mirlins, Vīta Dreijere-Smane, Aivars Pastalnieks

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 17. janvārī saņēma Jura Viļuma (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") sūdzību par "Tet" kanālā "360 TV" pārraidītā "SIA Helio TV" (turpmāk tekstā – "Medijs") veidotā raidījuma "360 TV "Ziņneši"" 14. janvāra sižetu "Satversmes tiesa ierosinājusi lietu par Varakļānu iekļaušanu Madonas novadā" (turpmāk tekstā – "Sižets"), kas pieejams arī https://play.1188.lv/pasmaju-tv-sovi/360tv-zinnesi-58/satversmes-tiesa-ierosinata-lieta-par-varaklanu-novada-pievienosanu-madonai-896179/?_gl=1*8emuhj*_up*MQ.*_ga*NzYyNzI1MTU5LjE3Mzg3MDC4.NTI.*_ga_G2ZZ2JP8S4*MTczODcwNzg1MS4xLjEuMTczODcwODAvNS4wLjAuMA.

[2] Sūdzības iesniedzējs ir viena no amatpersonām, kas, uzskatot, ka lēmums par Varakļānu novada pievienošanu Madonai neatbilst likumdošanai, bija to apstrīdējis Satversmes tiesā. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Sižetā nav mēģināts izstāstīt ierosinātās lietas būtību, nav pieminēts pret ko attiecīgā lieta ir iniciēta, nav atspoguļots pieteikuma pamatojums, ne arī kāda cita vērtīga informācija saistībā ar Sižeta nosaukumā pieminēto lietu Satversmes tiesā. Visa Sižeta garumā tiek ota pausts praktiski tikai viens vēstījums ar vienpusēju emocionāli pielādētu viedokli par tēmu, kam ir tikai daļēja saistība ar augstāk minētās lietas izskatīšanu Satversmes tiesā.

Sūdzības iesniedzējs uzsver, ka tiesā sniegtā pieteikuma būtība nav par Varakļānu pievienošanu Madonas novadam vai par tā pievienošanu Rēzeknes novadam, bet gan par attiecīgā Saeimas pieņemtā lēmuma (un procedūru) atbilstību Satversmei. Pieteikums tika sagatavots likumā noteiktā kārtībā, Satversmes tiesa to izvērtēja un pieņēma izskatīšanai, ir pieprasīta papildus informācija un gala lēmums vēl nav zināms.

Sūdzības iesniedzēja ieskatā Sižeta veidotāji nav ievērojuši Mediju ētikas kodeksa nosauktās vērtības – informācijas un viedokļu daudzveidība, mediju uzticamība, godprātīgums (objektivitāte), vienlīdzība, auditorijas izglītošana, mediju un auditorijas savstarpējā uzticēšanās, kā arī Ētikas kodeksā noteiktos principus: godprātība, daudzveidība, diskriminācijas un naida kurināšanas aizliegums, faktu un viedokļu nošķirums, informācijas iegūšana un izmantošana, faktu pārbaude, kritiska attieksme pret avotu.

Sūdzības iesniedzējs lūdz Ētikas padomi izvērtēt Sižeta atbilstību Ētikas kodeksam.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[4] Atbildes vēstulē Medijs skaidro, ka Raidījuma "360 Ziņneši" mērķis ir izklāstīt kādas sabiedrībā aktuālas problēmas būtību, paust sabiedrības viedokli, to darīt ik dienu, nekavējoties un tiešraides formātā. Raidījuma sižetus veido tā piesaistīti producenti un žurnālisti. Medijs uzskata, ka nav pamata norādīt, ka Sižetā "nav mēģināts izstāstīt ierosinātās lietas būtību, nav pieminēts pret ko attiecīgā lieta ir iniciēta, nav atspoguļots pieteikuma pamatojums, ne arī kāda cita vērtīga informācija saistībā ar sižeta nosaukumā pieminēto lietu Satversmes tiesā". Tieši pretēji, Sižeta

sākumā esot minēta lietas būtība - ka Satversmes tiesā tika ierosināta lieta par Varakļānu novada pievienošanu Madonai. Sižetā ticis minēts, ka gala lēmums par novadu apvienošanu tika pieņemts 2024. gada rudenī, savukārt, šogad, Satversmes tiesā saņemts 20 Saeimas deputātu pieteikums, norādot, ka 2024. gada rudenī pieņemtais lēmums neatbilstot likumdošanai. Sižeta veidotāji vēlējušies noskaidrot vietējo iedzīvotāju viedokli, kurus tieši varētu ietekmēt kādas izmaiņas Varakļānu pilsētas statusa izmaiņu rezultātā, un iekļāvuši šo iedzīvotāju viedokli Sižetā. Varakļānu iedzīvotāji jau bija iepazinušies ar šīm ziņām, tās bija publiskas, un to, kā šīs ziņas uztvēruši un interpretējuši Varakļānu iedzīvotāji, to Sižeta veidotāji nevarot ietekmēt. Sižeta veidotāji tikai veikuši aptauju, un tas, ka tika pieminēta cita Latvijas Republikas pilsēta, ir intervējamo interpretācijas jautājums, turklāt, arī šīs citas pilsētas pieminēšana ir norādīta publiski pieejamā informācijā.

Medijs informē, ka Sižeta mērķis nav noteikt, kurai pusei ir taisnība – šajā konkrētajā gadījumā to vērtēšot tiesa. Sižets sniedzot apkopotu sabiedrības viedokļa apskatu, kas šajā gadījumā bijis pārsvarā vienprātīgs. Sižetā aptaujāto emocionālo noskaņu nosakot tas, ka tos tieši skar uzdotais jautājums par teritoriālo piederību. Medijs uzskata, ka intervētajiem ir tiesības paust savus uzskatus, neatkarīgi no tā, cik emocionāli tie ir.

Atbildot uz Sūdzības iesniedzēja argumentu, ka Sižetā nav ievērota informācijas un viedokļu daudzveidība, Medijs skaidro, ka Sižetam tika sagatavota grafika uz ekrāna ar deputātiem, kas bija iesnieguši prasību Satversmes tiesā, kā arī, norādot to, kāds ir viņu mērķis un viedoklis par šo jautājumu, tomēr tā neparādījās uz ekrāna tehnisku problēmu dēļ.

Medijs informē, ka pēc Sūdzības saņemšanas ir atgādinājis raidījuma "360 TV "Ziņneši"" producentiem par normatīvo aktu regulējumu un nepieciešamību ievērot ētikas normas, tostarp Mediju ētikas kodeksā paredzētās.

[5] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Sižetu un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ievērojot konstatēto,

Ētikas padome secina:

[6] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu. Biedrības Ētikas padome Sižetu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[7] Sūdzības iesniedzējs Sižetā minēts kā viens no deputātiem, kas sniedzis prasību Satversmes tiesā un kuram kritiskus vārdus velta sižetā intervētā Varakļānu iedzīvotāja.

[8] Ētikas padomes vērtējumā Sižetā nav izskaidrots, par ko un kāpēc ir sūdzība Satversmes tiesā. Arī laba žurnālistikas prakse būtu centties sniegt daudzveidīgu informāciju un raidījumā iekļaut citādu viedokli (it īpaši, ja Sižeta veidotājiem zināms, ka tāds pastāv). Tomēr tā neiekļaušana Sižetā vēl nenozīmē, ka šī nepilnība būtu uzskatāma par Ētikas kodeksa pārkāpumu, jo jāņem vērā Sižeta konteksts. Piemēram, sarežģītais jautājums par Varakļānu pievienošanu vispirms Rēzeknei, tad Madonai medijos ir skatīts daudz un vairāku gadu garumā. Šādā situācijā ir pieļaujams veidot sižetu bez plaša notikumu un argumentu izklāsta, centrējoties uz Varakļānu iedzīvotāju reakcijām. Arī izvēlētais Sižeta žanrs – t.s. tautas balss jeb *vox populi* paredz iedzīvotāju uzklaušīšanu, un Sižeta veidotājiem ir tiesības atspoguļot aptaujāto vienprātību un emocijas.

[9] Ievērojot secināto, visi klātesošie Ētikas padomes locekļi balso, ka Medijs nav pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā nav konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.